

Виена е отново на българска вълна

Учени, академични преподаватели, студенти от европейски университети посвещават дискусиите си на българистиката

Надя КАНТАРЕВА
Наш специален пратеник
София – Виена

Измерения на свободата. Българската история и култура през вековете“ е темата, която избра за новото си издание Международната интердисциплинарна конференция за студенти и докторанти. За осма поредна година Българският културен институт „Дом Витгенщайн“ – Виена, е домакин на научен форум, в който учени, академични преподаватели, студенти и докторанти от европейски университети споделяха опит, обсъждаха вижданията си в разпространението на българистиката.

Участие със свои студенти взеха и преподаватели от лекторатите по български език, литература и култура в университетите на Виена, Дъблин, Кьолн, Мелитопол, Будапеща, Атина, Белград, Сегед, Неапол, Венеция, Болоня...

Организатори на форума са лекторатът по български език, литература и култура към Славянския семинар на Университета „Алберт Лудвиг“ – Фрайбург, Германия, „Дом Витгенщайн“ – Виена, и Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“.

Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ отново е партньор на инициативата.

В рамките на конференцията студенти и докторанти – на живо или онлайн, представиха доклади по проблеми на литературознанието, лингвистиката, фолклора. „Свобода и свободен в българската и унгарската фразеология“ е темата на Тимеа Тот и Ана Ракоци, студенти в университета ELTE – Будапеща. „Пъту-

ващите българи – поглед от митницата“ представи Илдико Балас от Сегедския университет, а колегата ѝ Томаш Ренц разви идеите си за „Българската идентичност и межкултурната комуникация на унгарците с българи“. „За двата италиански превода на романа „Под игото“ от Иван Вазов. Сравнителен

анализ“ на Мария Карабова от Университета „Ориентале“ – Неапол, безспорно привлече вниманието на българистите.

„Пръст в раната“, свързана със световната пандемия от коронавируса, поставила света в неочаквана среда, сложи Ирина Стоматопулу от Атинския университет с

разработката си „Дигитализацията на учебния процес: покултурата и интернет в преподаването на български език като втори“.

Научни доклади представиха и докторанти от ЮЗУ „Неофит Рилски“, СУ „Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“. Дните на конференцията

бяха белязани и с впечатляващо събитие – откритата изложба, посветена на Петко Славейков и превода му на Библията. Автори на историческата част на изложбата са проф. Аксиния Джурова и проф. Вася Велинова от Центъра за славяно-византийски проучвания „Иван Дуйчев“.

Снимка „Дом Витгенщайн“ – Виена

„Дом Витгенщайн“ във Виена отново е център на дебати за бъдещето на българистиката

Чл.-кор. проф. Аксиния Джурова,
председател на фондация „Дуйчеви“:

Знаете ли в колко хранилища по света има славянски ръкописи – над 100. Не са само в Европа, преди 15 години в Япония се откри ръкопис от XVI век. Това разпространение на наши ръкописи по света е също база за стимулиране на науката за славистиката. Тя се е разпространявала със своите носители още в края на X век, във връзка с покръстването на източните славяни. Имаме разпространение на нашата книжина на няколко пъти – и по време на византийското робство след 1018 г. до 1185 г. монаси мисионери бягат, като носят и ръкописи. След падането ни под турско робство много монаси също изнасят ръкописи. Голяма част попадат в Русия, в Света гора, въобще на Балканите. Интересно е да работиш на Балканите, където в килиите на манастирите, в църкви, в читалища все още се откриват непубликувани сборки. Повече от 50 години се занимавам със събиране на разпиляно славянско наследство.

Както казах, това е голяма предпоставка за развитие на славистиката. Но не би могло да се случи, разбира се, ако нямаше държавна политика. А такава е имало още след Освобождението. Смятам, че ако има някаква последователност и континуитет в изработването на стратегия не само за откриването на ръкописи, но и за развитие на славистиката, това е точно по отношение на славистиката.

За щастие, тази държавна политика продължава до ден-днешен, разбира се, с определени прекъсвания. В общи линии, с лекторатите по български език, литература и култура, които имаме навън, в чуждестранни университети, се поддържа интересът към славистиката, и специално към българистиката. Не говоря само за конгресите по българистика, които периодично се провеждат. „Дом Витгенщайн“ във Виена е едно от средищата, които подкрепят нашите слависти, още повече че в Австрия има сериозна школа по славистика. Провежданията в Българския културен център кръгли маси с научни дискусии, интердисциплинарни конференции за студенти и докторанти, изложби помагат за популяризиране на писменото ни наследство. Прави впечатление, че близо 10 години тук системно се поддържа интересът на студентите към българския език. На мен ми се струва, че това трябва да се поощрява.

Проф. Валери Стефанов,
СУ „Климент Охридски“:

„Дом Витгенщайн“ наистина е европейски център на българската култура, на българската хуманитаристика. Събития като днешното са изключително важни, още повече когато са регулярни и могат да се поставят дългосрочни теми, по които да са се подготвили определени хора, да се дискутира. Всъщност това е начинът, по който съществува хуманитарната мисъл, хуманитаристиката, като цяло – да си намира домове, в които да се срещат хората и да създават събития.

Жестове като българистичните срещи, които се провеждат близо 10 години в „Дом Витгенщайн“ във Виена, са много важни. Няма какво да се лъжем, в последните години българистиката не е твърде добре поставена в европейските университети. Може да се каже същото и за славистиката като цяло. И това, че се обръщаме към лекторатите по български език, литература и култура в чуждестранните университети, е изключително ценно. В тях преподавателите са с опит в работата със студентите и са в достатъчно силна творческа възраст, за да продължат да оказват въздействие върху тях. Преподавателската общност, позиционирана в дълбочината на времето, винаги е в състояние да задвижи емоцията, интереса на младите хора. Тезата е много проста – без добри преподаватели няма и интелектуално ангажирани студенти. Интердисциплинарният научен форум е начин да се работи, да се споделя опит. През годините опитът на лекторите е различен – имали са предизвикателства с много студенти, а днес студентите българисти не са многобройни. Защо така се е случвало преди, а защо сега се случва по друг начин? Общ е спадът на интереса към хуманитаристиката. И това е предизвикателство, срещу което можем и трябва да се съпротивяваме.

Д-р Григор Григоров, лектор
в Сегедския университет – Унгария:

Тежестта на научни форуми като този във Виена, станал традиционен в последните 10 години, за популяризиране на български език и литература е голяма. Мястото е изключително – и като топос, и като център, свързан с развитието на българската култура по света. Срещите си във Виена с колеги българисти от различни краища на Европа превръщаме в празник. Тук споделяме възмущенията си като преподаватели и учени изследователи, тук намираме съпричастност за това, което ни вълнува. Не е пресилено, ако нарека незаменима функцията на ежегодните българистични форуми в „Дом Витгенщайн“. Участието на лектори българисти от чуждестранни университети заедно със студентите им, дискусиите по докладите им дават ценна информация на всекиго от нас. Дават ни нови насоки, изправят ни пред предизвикателства. Лекторите по български език в чуждестранни университети работят в различна среда, невинаги от най-благоприятните.

Какъв е интересът на младите хора към българистиката? България отдавна се е заявила на културната карта на Европа и на света. Заели сме сериозно ниво, което е много добра база, завоевана от нашите учители още през XIX и началото на XX век. Имаме традиции в усвояването на чужди културни пространства чрез българистиката. Лекторите са изправени пред сериозна конкуренция с колегите, преподаващи чужди езици в даден европейски университет. Това е добра конкуренция, в която всеки трябва да промотира своята страна, език, култура, история. Да ги представи привлекателно, да привлече интелекта на студентите. В този смисъл, България дава широк хоризонт със своята балканска, славянска, европейска и леко ориенталска култура. В редица страни това би могло да е много привлекателно за студенти, учени и преподаватели от сферата на хуманитаристиката.

Прави се много и за практическото усвояване на българския език от чуждестранни граждани. Популярни са летните семинари на Софийския и на Великотърновския университет. България е под 7 милиона, време е да мислим за езика си като за микроезик. Трябва да се полагат сериозни, целенасочени усилия за популяризирането му. Не бива да си затваряме очите и да смятаме, че ще се възпроизведе културата ни. Ще посоча една добра политика на Словения да запази и разпространява език и култура. Те създадоха Институт за словенистиката в чужбина. Убеден съм, че и България трябва да създаде такъв научен и културен институт – за българистиката зад граница.